

РОЛЬ ВНУТРИФІРМОВИХ БЮДЖЕТІВ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ РОЗРОБОК ПІДПРИЄМСТВА

Міхєєва В.В., викладач кафедри економіки і менеджменту

Первомайський інститут

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Анотація. Міхєєва В.В. Роль внутріфінансових бюджетів дизайнерських розробок підприємства. У статті розглядається роль дизайнерських розробок у діяльності виробничих підприємства, а також необхідність визначення витрат даних розробок. Визначається доцільність внутріфінансового бюджетування дизайнерських розробок, мета їх здійснення та принципи. Наведено характеристика чинники впливу на стан дизайнерських розробок та необхідність здійснення внутріфінансового бюджетування.

Ключові слова: дизайнерські розробки; об'єкт дизайнерських розробок; економічний принцип; фактор часу; внутріфінансове бюджетування; внутріфінансові бюджети; бюджет дизайнерських розробок; основні, операційні та допоміжні бюджети.

Аннотация. Михеева В.В. Роль внутривыфирменных бюджетов дизайнерских разработок предприятия. В статье рассматривается роль дизайнерских разработок в деятельности производственных предприятия, а также необходимость определения расходов данных разработок. Определяется целесообразность внутривыфирменного бюджетирования дизайнерских разработок, цель их осуществления и принципы. Приведена характеристика факторов влияния на состояние дизайнерских разработок и необходимость осуществления внутривыфирменного бюджетирования.

Ключевые слова: дизайнерские разработки; объект дизайнерских разработок; экономический принцип; фактор времени; внутривыфирменное бюджетирования; внутривыфирменное бюджеты; бюджет дизайнерских разработок; основные, операционные и вспомогательные бюджеты.

Annotation: Mikheeva V.V. Role of firm budgets during designers' developments of enterprise. In the article the role of designer's developments is examined in activity of productions enterprises, and also necessity of determination of charges of these developments. Expedience is determined firm budgets of designer's developments, purpose of their realization and principles. It is resulted description factors of influence on the state of designer's developments and necessity of realization of firm budgets.

Keywords: designers developments; object of designers developments; economic principle; factor of time; budgets; firm budget of designers developments; basic, operating and auxiliary budgets.

Постановка проблеми. В останні роки в Україні підвищилась роль дизайну в економіці країни в цілому та і в окремих його суб'єктах (підприємствах, організаціях, товариствах та фірмах). Здійснюючи дизайнерські розробки керівництво підприємства не завжди визначає забезпеченість даних розробок у майбутньому реальними грошовими коштами та обґрунтування понесених витрат на дані розробки. Це в свою

черги призводить до непідкріплення понесених дизайнерських витрат підприємства одержаними доходами підприємства.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Теоретичною та методологічною основою дослідження теми бюджетування є основні положення та методологія, що сформована у працях видатних українських вчених таких як С.Ф. Голов, Л.В. Нападівська, Ф.Ф. Бутинець вони вивчали бюджетування в системі управлінського обліку, окрім цього О.О.Терещенко, В.М. Гринькова, Г.Г. Кірейцев розглядали внутріфірмові бюджети як процес управління фінансовою системою підприємства. Окрім українських вчених бюджетування розкривали й російські вчені, а саме М.О. Бахрушина, О.В. Сфімова, В.В. Ковальов, В.С. Рудький та інші. Стосовно теми «Внутріфірмового бюджетування дизайнерських розробок» то досі не вивчалось дане питання.

Мета роботи. Мета розкриття питання ролі внутріфірмових бюджетів підчас дизайнерських розробках є розкриття категорії бюджетування підприємства, визначення витрат дизайнерських розробок, порядок та можливість планування витрат на дизайнерські розробки.

Вклад основного матеріалу. В останні роки на підприємствах України збільшилась роль дизайнерських розробок, при цьому вони мають місце не тільки у готельному, ресторанному та торгівельному бізнесі, але й на виробничих підприємствах. Це обумовлено тим, що сучасний дизайн не тільки направлений на покращення естетичного вигляду об'єкта (будівля в загалом, предмети праці та місце праці), але й на вигідне його розташування та збільшення коефіцієнта корисності.

Загалом дизайнерськими розробками вважається будь-які зміни об'єкта з метою покращення його фізичної форми, покращення естетичного вигляду, збільшення функцій його використання та з метою економії роботи користувачів. Об'єктом дизайну можуть виступати будівлі, споруди, обладнання, машини, окремі місця роботи працівників, або окремих предмет праці.

Вивчення ролі внутріфірмових бюджетів дизайнерських розробок відбувається через розкриття впливу на стан дизайнерських розробок таких чинників: вплив фактору часу, економічний принцип та забезпеченість грошовими коштами. Дані чинники розкриваються нижче.

1. *Вплив фактору часу на дизайнерські розробки.* Вже доведено американськими вченими, що один долар затрачений на дизайнерські розробки приносить приблизно тисячу доларів прибутку. Але перед одержанням прибутку, кожне підприємство, повинно здійснити відповідні витрати, тобто спочатку визначається вартість дизайнерських розробок. При цьому період від понесених витрат до одержання прибутку, в основному є більшим одного року, протягом якого підприємство повинно і далі здійснювати свою діяльність. Тобто дизайнерські розробки, як і будь-які витрати підприємства, підпадають під фактор часу (існування розриви

між фактом одержання доходів та фактом понесення витрат).

2. *Економічний принцип здійснення дизайнерських розробок.* Окрім фактору часу керівництву підприємства, під час розгляду питання про дизайнерські розробки, також необхідно враховувати економічний принцип. Сутність економічного принципу полягає в тому, що вигоди від розробок повинні перевищувати над витратами пов'язаними з даними розробками. Даний принцип свідчить про те, що здійснюючи дизайн, керівництво підприємства повинно визначати не тільки витрати (первісну вартість розробок), але й розмір економічних вигод від них, тобто можливість одержання грошових коштів, які не тільки покривають усі витрати пов'язані з дизайном, а також міститимуть додатковий прибуток для підприємства.

3. *Забезпеченість дизайнерських розробок грошовими коштами.* Для здійснення нормальної діяльності кожне підприємство повинно бути забезпечене грошовими коштами, які дозволяють здійснювати закупівлю необхідних матеріалів, погашення кредиторської заборгованості та виплати за користування капіталом. Важливим є визначення наскільки забезпечені дизайнерські розробки грошовими коштами, тобто на скільки можливим є покриття витрат, та які майбутні грошові потоки від цих розробок.

Взаємозв'язок впливу даних чинників на діяльність підприємства і обумовив виникнення системи внутріфінансового бюджетування. До основної мети здійснення бюджетування відносять планування майбутніх операцій підприємства та оформлення його результатів. Окрім цього бюджетування здійснюється на підприємстві також: для забезпечення координації, кооперації та комунікації; для того що менеджери кількісно обґрунтувати плани; для забезпечення усвідомленості витрат діяльності підприємства; для виконання вимог законів і контрактів [1, стр. 340].

Під час здійснення бюджетування на підприємстві, а також бюджетування дизайнерських розробок, необхідно дотримуватись наступних принципів:

- принцип повноти: всі операції підприємства, що призводять до надходжень чи виплат грошових коштів, а також впливають на його фінансові результати, повинні бути відображені в бюджеті;

- принцип координації означає, що бюджети окремих центрів прибутковості, затрат, структурних підрозділів тощо повинні складатися з урахуванням можливості їх зведення в єдиний консолідований бюджет;

- принцип централізації передбачає, що бюджетування є важливим інструментом фінансового управління підприємством, яке повинно здійснюватися з єдиного центру, а отже, всі грошові надходження (в т. ч. позичкові ресурси) повинні служити для покриття всіх вихідних грошових потоків;

- принцип спеціалізації бюджетів вимагає, щоб грошові надходження та виплати відображалися відповідно до їх видів і джерел виникнення, завдяки чому можна проконтролювати рух грошових коштів у розрізі окремих

центрів прибутковості та відповідальності;

- принцип періодичності бюджетування означає, що бюджети повинні ділитися на окремі періоди, тривалість яких визначається специфікою організації фінансової діяльності підприємства (щоденні бюджети, щодакдні, тижневі, на місяць, квартал тощо);

- принцип прозорості передбачає, що бюджети повинні складатися таким чином, щоб усі задіяні в їх виконанні особи чітко уявляли завдання, які перед ними ставляться, та мали стимули до їх виконання;

- принцип точності: всі операції та результуючі з них грошові надходження і виплати повинні базуватися на реальних прогнозах;

- принцип декомпозиції полягає в тому, що кожний бюджет нижчого рівня є деталізацією бюджету більш високого рівня [2, стр. 462].

Визначити забезпеченість підприємства дійсними грошовими коштами у майбутньому періоді дозволяє система внутріфірмове бюджетування. Внутріфірмове бюджетування – це технологія фінансового планування, обліку й контролю доходів й витрат, одержуваних у результаті господарської діяльності на всіх рівнях керування, що дозволяє аналізувати прогнозовані й одержані фінансові показники [3, стр. 22]. Внутріфірмове бюджетування складається з системи функціонуючих бюджетів, якими є фінансові плани, що охоплюють всі аспекти господарського життя організації та дозволяє зіставляти понесені витрати й одержані доходи протягом встановлених термінів на майбутній період часу в цілому або за окремими підперіодами [3, стр. 22].

На основі загально прийнятих визначень бюджету, наведених вище, можна зробити висновок, що внутріфірмовий бюджет дизайнерських розробок – це кількісний вираз усіх витрат пов'язаних з дизайном окремого об'єкту. Тобто бюджет розробок може формуватися з окремих спеціальних бюджетів, а саме: з бюджету матеріалів на дизайнерські розробки; з бюджету оплати праці працівникам, що здійснюють розробки; з бюджету виробництва дизайнерських розробок; з графіків оплати матеріалів та погашення заробітної плати.

Інформація з даних бюджетів буде знаходити відображення і в операційних, основних та допоміжних бюджетах підприємства. *Операційні бюджети* це плани, що потрібні для вв'язування натуральних показників планування (кг, шт.) з вартісними, для більше точного складання основних бюджетів, визначення найбільш важливих пропорцій, обмежень і допущень, які варто враховувати при складанні основних бюджетів. *Основні бюджети* - призначені для керування фінансами підприємства, оцінки фінансового стану організації для виконання всіх тих управлінських завдань. *Спеціальні бюджети* (допоміжні й додаткові) необхідні для більше точного визначення цільових показників і нормативів фінансового планування, більше точного обліку особливостей місцевого (регіонального) оподатковування та інших

характерних особливостей діяльності підприємства [3, стр. 38-39].

Основою на визначенні даних видів бюджетів підприємства, можна дійти висновку, що бюджети дизайнерських розробок відносяться до допоміжних.

Загалом система бюджетування на підприємстві дозволяє швидко реагувати на зміну зовнішнього середовища, контролювати здійснення та формування витрат підприємства в загалом та на окремих структурних підрозділах, а також допомагає визначити найбільш витратний сектор підприємства. Під час здійснення дизайнерських розробок внутріфірмові бюджети дозволяють керівництву визначити: необхідність здійснення дизайнерських розробок окремого об'єкту, структуру дизайнерських витрат та питому вагу дизайнерських розробок у загальній сумі витрат підприємства. Дана інформація допоможе не тільки проаналізувати дійсний стан та структуру розробок, але й обґрунтувати необхідність здійснення дизайну підприємства загалом та окремих його підрозділів.

Тільки після того, як сформується загальна сума витрат на дизайн та будуть одержані позитивні результати стосовно обґрунтування рішень про необхідність й доцільність дизайнерських розробок, на підприємстві може здійснюватись дизайн.

Висновки. Під час здійснення дизайнерських розробок на підприємстві основним моментом є визначення їх вартості, складу витрат та необхідність усіх зазначених витрат. Вирішення цих питань є можливим при допомозі внутріфірмових бюджетів дизайнерських розробок. Саме ці бюджети дозволять керівництву підприємства вірно сформулювати витрати на дизайн з розбивкою на відповідні періоди, спланувати здійснення дизайнерських робіт, визначити результати від дизайну, ще не мало важливим, є можливість здійснити обґрунтування дизайнерських витрат. Окрім цього система бюджетів дизайнерських розробок дозволить керівництву контролювати наскільки є забезпеченими дизайнерські витрати наявними грошовими коштами підприємства, через який строк від дизайнерських розробок підприємство одержить прибутки і в якому розмірі, а також на скільки дані витрати є доцільними для підприємства(може підприємству необхідно було здійснити вкладення грошових коштів в інші об'єкти). На основі бюджетів дизайнерських розробок керівництво може здійснювати дизайн, при цьому воно матиме гарантію мінімізації ризиків пов'язаних з дизайнерськими розробками підприємства.

Подальший напрямок дослідження. Після визначення ролі внутріфірмового бюджетування у системі дизайнерських розробках необхідно розкрити наступні питання:

- процес організації внутріфірмових бюджетів дизайнерських розробок на різних видах підприємств, організацій та компаній;
- особливості змісту формату та методологія складання

внутрифірмового бюджету дизайнерських розробок;

- здійснення контролю внутрифірмових бюджетів дизайнерських розробок та їх обґрунтування.

- прийняття управлінських рішень стосовно доцільності дизайнерських розробок на основі внутрифірмових бюджетів.

Література:

1. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2003.-704 с.
2. Терещенко О.О.Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
3. Хруцкий В.Е., Сизова Т.В., Гамаюнов В.В. Внутрифирменное бюджетирование: Настольная книга по постановке финансового планирования. – М.: Финансы и статистика, 2005.- 400 с.

Надійшла до редакції 12.04.2007